

ՀՈՎԻԿ ԱՅՅԱԼ

Մանսա Կլաուսի ամուսինը

Եթե դուք չեք հասցրել դեկտեմբերի 4-ին՝ Ձմեռ դարձնելու կամ Մանսա Կլաուսին (նայած, թե դուք ինչ ֆաղափական կողմնորոշում ունե՞ք) նամակ գրել, ապա...

Մի խոսքով՝ Մանսա Կլաուսը ամուսինը ունի, նա չի նեղանալու, որ Մանսան կին է, դա նեղանալու է, որ Մանսան ամուսին ունի: Ամերիկացի գրող Դանիել Զիբլսմիթը այդպես է որոշել: Ի դեպ, Զիբլսմիթը աշխատում է ամերիկյան CBS հեռուստանկարչությունում որպես «Ուեբերի շոուի Սթիվեն Զիբլսմիթի հեռուստա»...

Մանսա Կլաուսի սահմանը բերում-հասցում մեզ մոտ, կերի խնդիր ունեն. բանն այն է, որ կերը չի հերիքում, ու Կլաուսները ստիպված են լինում խնայողաբար նրանց կեր հասկացնել՝ ցույց տալով աշխարհի երեխաներին, որ միտքով աշխարհը կարող է լինել ավելի բարեկամ: Այս ամենին զուգահեռ Կլաուսները խնդիրներ ունեն էլՖերի հետ, որովհետև Զիբլսմիթի գրքում միավորվել են ու արհմիություն են կազմել: Խնդիրն այն է, որ էլՖերը, որովհետև փաթեթավորում են Մանսա(ներ) մկերները, հաճախ բողոքում են իրենց աշխատանքային խախտված իրավունքների համար, ու զույգ Մանսաներից դա հանջվում է մեծ դիվանագիտություն, հաճախ էլ՝ ուժ, որպեսզի ցրեն էլՖերի դժգոհությունը: Փառք Աստու, ոչ մի անգամ էլՖերի բողոքի ակցիաները Մանսա(ներ) զազուվ ահաբեկումներով կամ օրգան մեքենաներով չեն ցրել, դե երեւի Զիբլսմիթը որոշել է, որ երեխաներին դեռ վաղ է

մնան բաներով ծանրաբեռնելը, բավարար է միասեռ, միջնասայական ամուսնություն, սննդի խնայողություն, գլորբալ սափազանք վստահ ցույց տալը: Եւ ոչ միայն. զույգ Մանսա(ներ) հաճախ, երբ հարթահարում են էլՖերի հերթական դժգոհությունը, մտնում են իրենց հյուրասենյակում, բուխարու առջեւ եւ համբուրվում են, միմյանց նմուշ սիր խոսքեր ասելով...

Զիբլսմիթի գիրքն արդեն լույս է տեսել ԱՄՆ-ում եւ Կանադայում: Գիրքը կարելի է գտնել նաեւ Ամազոն օնլայն-խանութում, ընդ որում՝ 30 տոկոս զեղչով: Հարկ է նկատել, որ գիրքը սկզբում վաճառվում էր 5.99 դոլարով, սակայն հիմա գինը հասել է 17 դոլարի: Կարելի է ենթադրել, որ գնորդներ ցանկանին, ջրի գնով սալիս են. ավելի կարեւոր է, որ երեխաներն այս ամենը կարդան, քան այն, որ Զիբլսմիթը փող աշխատի, ինքը հո փողի համար չի գրել այս գիրքը...

Ես, անկեղծ սասած չգիտեմ, թե ճանաչում են արդյոք իրար Դանիել Զիբլսմիթին ու Զեյլին Դոլբորդը, բայց վերջինս կարող է դառնալ Զիբլսմիթի գրի ողջ տղամանակի գնորդը: Բանն այն է, որ Դոլբորդը օնլայնական Գլազգոյի Սուրբ Մարիամ (Մարիա) եկեղեցու ֆահանգն է: Զարգին զուգահեռ, սակայն, Դոլբորդն ունի մեյնս շաքարախմոր, ընդ որում հայտնի է, թե Աստված է նրան սվել այդ առաջնությունը, թե՛ նա ինքն է դա իրեն վերադասել: Ինչպես: Դոլբորդը համասեռականների մոլի դաստիարակ է, նա բազմիցս հայտարարել է, որ անգլիական եկեղեցին ղեկավարում է միասեռականների ամուսնության գրանցումը: Հիշեցնեմ, որ Մեծ Բրիտանիայում՝ Անգլիան, Ուելսը, Շոտլանդիան ընդունում են միասեռ ֆաղափական ամուսնությունների գրանցումը, բայց ոչ եկեղեցական արարողությունը: Իսկ Հյուսիսային Իռլանդիան Միացյալ Թագավորության միակ մասն է, որը չի ընդունում միասեռ միությունների ոչ ֆաղափական, ոչ էլ եկեղեցական ձևը: Մի խոսքով, հայր կամ մայր Դոլբորդը իր հիշյալ նոյաբանի հասնելու համար, ամեն հնարավորության դեպքում դիմում է Աստու: Մասնավորաբար նա խնդրում է Բարձրալիք, որ Բրիտանիայի փոքրիկ արայագն Ջորջը, որն ընդամենը 4 տարեկան է, միասեռական մեծանա. «Եթե դա տեղի ունենա, ինչի համար մենք ամեն օր աղոթում ենք, ապա անգլիական եկեղեցին ստիպված կընդունի միասեռական դաստիարակություն կազմակերպելու անհրաժեշտությունը», ասել է Դոլբորդը:

Թագավորական ընտանիքի ֆահանային չեն դասախանել, երեւի անհրաժեշտությունը չեն տեսնում, չեն կարեւորում, մինչդեռ աղոթքը գորավոր բան է, հեփաթն էլ:

Անբան մարդիկ, անսեր հողեր

Երկու նորություն ունեն, մեկը՝ վաս, մյուսը՝ լավ: Լավն այն է, որ վերջապես դարձվել է, թե ինչ ղեկ է անել, որպեսզի Հայաստանում լավ ապրեն, ընդ որում՝ անձամբ նախագահն է դարձել. Եւրո շաքար սարի էր ղեկավարում: Մինչեւ հիմա նախագահ Սարգսյանն իր թիմով առավոտից երեկո աշխատում էր, որպեսզի դարձնի, թե լավ, երբայր, ի՞նչ անել, որ Հայաստանում բոլորը լավ ապրեն: Եւ միանգամից վաս նորություն. դարձվել է, որ Հայաստանում լավ ապրելու համար ղեկ է առավոտից երեկո աշխատել: Նախագահը հենց այդպես էլ ասել է՝ «Նա, ով դաստիարակ է առավոտից երեկո աշխատում, միտքով աշխատում է ամբողջ աշխարհում»: Եթե է, նախագահը չի հասկացրել, թե առավոտը մոտավորապես երբ է սկսվում, ժամը սոսոյգ ֆանիսից, ասեմը՝ կարելի է առավոտյան սասից սկսել աշխատել ու լավ ապրել, թե՛ լավ ապրելու համար ամողջամբ ղեկ է 9-ից սկսել աշխատանքը: Հասակ չէ նաեւ, թե երբ է սկսվում երեկոյան, ասեմը՝ 18:00-ին, թե՛ 21:00-ին, օրինակ Հանրապետության երեկոյան «Լավ երեկոյան» սկսվում է 21:30-ին, ինչից ենթադրում են, որ «մինչեւ երեկո» ասելով նախագահը նկատի է ունեցել հենց մինչեւ ժամը 21:30-ը:

Ամեն դեպքում արժե Սահմանադրության մեջ մտնել առանձին դրույթներ՝ Հայաստանի Հանրապետությունում առավոտը սկսվում է այսինչ ժամից, երեկոն էլ՝ այսինչ ժամից, որպեսզի հստակ լինի, որպեսզի մարդիկ սահմանեն աշխատանքային հստակ գրաֆիկ, սկսեն աշխատել այդ ժամերին, հարկերը դասաճանաչ վճարեն, ինչի արդյունքում ՀՆԱ-ն աճի, մի խոսքով՝ ղեկավարները հարուստ լինի, մարդիկ՝ երջանիկ, կարսոֆիլ ուսողները նաեւ միս ուտեն, միս ուտողները՝ նաեւ կարագ:

Ի դեպ, ղեկավարն մասին: Դուք, օրինակ, գիտե՞ի՞ք, որ մինչեւ հիմա մենք ղեկավարում չունենինք, դե ունեինք իհարկե (մեկի փոխարենը՝ երկուսը), բայց կիսակառույց էր, այ երբ նախագահը Դիլիջանում համայնքների զարգացմանը նվիրված խորհրդատուական խոսք, սկսեցինք մոտ-մոտ ղեկավարում կառուցել: Հենց այդպես էլ ասում են՝ նախագահի թիմից, առանց ավելորդ հուզմունքի, արժանապատիվների, ցավի, ասում են՝ «**Բանի որ, ինչպես նախագահն է ասել, մենք ղեկավարում ենք կառուցում** (ուրեմն առաջ չէինք կառուցել), **դրա համար ղեկ է առավոտից երեկո աշխատել, ինչպես նախագահն է ասել...**»: Հետո մի երրորդ անգամ էլ, որպես եզրափակում՝ «**այդպես նախագահն է ասել**»: Մինչեւ այդ, օրինակ, չգիտե՞ի՞ք, որ առավոտից երեկո ղեկ է աշխատել, չգիտե՞ի՞ք, որ համայնքներն ամբողջովին ճանապարհը իրենց համայնքներին տեղ կանգ

նելու զգացումի առաջացումն է մարդկանց մեջ, այ հենց որ նախագահն ասաց, ինչպես: Զգիտե՞ի՞ք նաեւ, որ կան համայնքներ, որոնց ղեկավարներն իրենց արժանալի տեղ դրած ու ձեռքերը գրգռում են՝ հանգիստ ֆոնոնում են՝ հայրենի բնության անբացահայտելի գեղեցկությունը հնայված ու սարերից բխող մաքուր օդը չնշեցնելով, իսկ զուգահեռաբար որեւէ բան չէին անում, որ իրենց համայնքներում մարդիկ աշխատեին: Դե, դա ինչպե՞ս է չէին ստեղծում: Նախագահից Եւրո շաքար սարի դաստիարակ, որպեսզի այս համայնքների մասին իմանա ու զգա, որ հենց նրանց ղեկավարում է, որ համայնքները չեն զարգանում, շնչում, մի խոսքով՝ աղոթում:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԲ
ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ԱՂՊԱՇԵԱՆ (ԽԻԿԱՐ)
❖ Մարդը
❖ Գրողը
❖ Թարգմանիչը
❖ Հրատարակագիրը
❖ Զաղափական գործիչը
❖ Երգիծագիրը
ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ԱՂՊԱՇԵԱՆ (ԽԻԿԱՐ)
• Մարդը
• Գրողը
• Թարգմանիչը
• Հրատարակագիրը
• Զաղափական գործիչը
• Երգիծագիրը
• 2017
(608 էջ)
Կազմեց ու սրբագրեց՝ ՊԱՐՈՅՐ 3. ԱՂՊԱՇԵԱՆ
ՊԵՂՐՈՒՄ - 2017

Ազգայնականություն

Թիվ 47(359)
15 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ
2017

Նաիր 3ԱՆ

Պայանների ճարտարապետական ժառանգությունը Սամբուլում այնքան ակնհայտ է, որ թուրքերն էլ են ընդունում՝ Սամբուլի ճարտարապետական դիմագծի համար դարձնելով Պայաններին: Պայան գերդասանի ճարտարապետների 9 սերունդ մոտ 300 տարի շարունակ նախագծել են բազմաթիվ նշանակալի շինություններ, մզկիթներ, դպրատաներ, առանձնատներ, ռազմական հաստատություններ, որոնց ծավալը հավասար է այսօրվա Երևանի կենտրոնի կրկնակի չափերին: Եվ սա դեռ միայն Սամբուլում: Նրանք շինություններ ունեն նաև Սամբուլի հարակից տարածքներում, նաև Երուսաղեմում: Պայանների ճարտարապետական ժառանգության մասին գրքեր են գրվել նաև Թուրքիայում՝ ներկայացնելով նրանց արվեստի առանձնահատկությունները, ոճական ձեռագիրը, որոնց շնորհիվ նախագծած կառույցները Սամբուլում համարվում են դասնաճակատային կոթողներ՝ ներառված զբոսաշրջային փաթեթներում: Սակայն մինչև այժմ այն, ինչ հրատարակվել է Պայանների ճարտարապետական ժառանգության մասին, հիմնում այսօրվա Սամբուլում դասարանական շինությունների լուսանկարներն ու ժամանակակից վկայություններն են: Պայանների արխիվը մինչև 2014 թվականը համարվել է կորած: Թուրքերը տարբեր վարկածներ են առաջ փռել, օրինակ՝ արխիվն այրվել է: Ոմանք էլ հերքում են Պայանների հայ լինելը, հայտարարելով, թե նրանք իսլամացի «Պայանիներն» են:

Հայաստանի ֆաղափախության մեծագույն կոմիտեին առընթեր Թամանյանի անվան ճարտարապետության ազգային թանգարան-ինստիտուտը 1990-ականներից զբաղվում է արժեքի հայ ճարտարապետների կյանքի ու գործունեության ուսումնասիրմամբ: Պայանների ժառանգությունը հետազոտելիս հետքեր են մասնագետներին տեսել իսլամական դարավերջին՝ այնքան էլ զանազան Պայան գերդասանի 150-ամյա արխիվը: Իսկ թե ինչպես է երբ էլ արխիվը Սամբուլից հայտնվել իսլամական, բացահայտվել է հետևյալը. Հռոմի համալսարանի ուսանող տարիքից լեռն Կյուրեղյանը սուլթան Աբդուլ Համիդ 2-ի գահակալության ժամանակ վերադառնում է Սամբուլ՝ իր ճարտարապետական գործունեությունը սկսելու Պայանների արվեստանոցում: Համիդը հենց այդ ժամանակ սկսում է հայկական հերթական ջարդերը: Երիտասարդ ճարտարապետին հաջողվում է Պայանների արխիվը Սամբուլից տեղափո-

խել իսլամական և այն դասարանական նախագծերը: Պայանների փաստաթղթերում կան նշանակալի շինությունների հասկացողներ, ճակատային հասկացողներ, անգամ զարդանախշերի, ջահերի, նկարների, հայելիների շքանակների էսքիզներ:

18-19-րդ դարերում թուրքերը ջանում էին հեռու չմտադրելով ու Ռուսաստանից: Օսմանյան կայսրության ներկայացուցիչները Պայաններին դասվում էին նախագծել Կերասի, Լուվրի, Ջոնսոնի դպրատան նմանությամբ դպրատներ. անգամ ներքին հարդարանքներ է համադասարաններ ֆրանսիական ոճին ու ճաշակին: Եվրոպայում ուսանած Պայանների համար արեւմուտքի ճարտարապետական լուծումներով աշխատելն ու թուրք բարձրաստիճանների դասարանները բավարարելու բարդ չէր: Պայանները ներմուծել են շինությունների ներքին հարդար-

ումնաճարտարապետական նախագծերը: Պայանների փաստաթղթերում կան նշանակալի շինությունների հասկացողներ, ճակատային հասկացողներ, անգամ զարդանախշերի, ջահերի, նկարների, հայելիների շքանակների էսքիզներ:

18-19-րդ դարերում թուրքերը ջանում էին հեռու չմտադրելով ու Ռուսաստանից: Օսմանյան կայսրության ներկայացուցիչները Պայաններին դասվում էին նախագծել Կերասի, Լուվրի, Ջոնսոնի դպրատան նմանությամբ դպրատներ. անգամ ներքին հարդարանքներ է համադասարաններ ֆրանսիական ոճին ու ճաշակին: Եվրոպայում ուսանած Պայանների համար արեւմուտքի ճարտարապետական լուծումներով աշխատելն ու թուրք բարձրաստիճանների դասարանները բավարարելու բարդ չէր: Պայանները ներմուծել են շինությունների ներքին հարդար-

ումնաճարտարապետական նախագծերը: Պայանների փաստաթղթերում կան նշանակալի շինությունների հասկացողներ, ճակատային հասկացողներ, անգամ զարդանախշերի, ջահերի, նկարների, հայելիների շքանակների էսքիզներ:

18-19-րդ դարերում թուրքերը ջանում էին հեռու չմտադրելով ու Ռուսաստանից: Օսմանյան կայսրության ներկայացուցիչները Պայաններին դասվում էին նախագծել Կերասի, Լուվրի, Ջոնսոնի դպրատան նմանությամբ դպրատներ. անգամ ներքին հարդարանքներ է համադասարաններ ֆրանսիական ոճին ու ճաշակին: Եվրոպայում ուսանած Պայանների համար արեւմուտքի ճարտարապետական լուծումներով աշխատելն ու թուրք բարձրաստիճանների դասարանները բավարարելու բարդ չէր: Պայանները ներմուծել են շինությունների ներքին հարդար-

ումնաճարտարապետական նախագծերը: Պայանների փաստաթղթերում կան նշանակալի շինությունների հասկացողներ, ճակատային հասկացողներ, անգամ զարդանախշերի, ջահերի, նկարների, հայելիների շքանակների էսքիզներ:

18-19-րդ դարերում թուրքերը ջանում էին հեռու չմտադրելով ու Ռուսաստանից: Օսմանյան կայսրության ներկայացուցիչները Պայաններին դասվում էին նախագծել Կերասի, Լուվրի, Ջոնսոնի դպրատան նմանությամբ դպրատներ. անգամ ներքին հարդարանքներ է համադասարաններ ֆրանսիական ոճին ու ճաշակին: Եվրոպայում ուսանած Պայանների համար արեւմուտքի ճարտարապետական լուծումներով աշխատելն ու թուրք բարձրաստիճանների դասարանները բավարարելու բարդ չէր: Պայանները ներմուծել են շինությունների ներքին հարդար-

ԱՏՎԱԲՈՒՆԻ ՊՎՆԱԿԱԿԱՆ ԴԻՄԱԳԻԺԸ

րով արխիվային փաստաթղթերի մեջ բացի շինությունների նախագծերից, կառուցողների էսքիզներից, դասարանները ինքնուրույն են նաև վկայություններ, որոնց վրա Պայանները ֆրանսերեն, թուրքերեն, հայերեն ձեռագրեր են թողել. դրանք վերծանելը բավականին բարդ է: Կան նաև փաստաթղթեր, որոնք վկայում են՝ բացի այն, որ Պայանները նախագծել են Սամբուլի հարյուրավոր շինություններ, հայ վարդապետներ, արհեստավորներ էլ հենց կառուցել են դրանք: Ներքին հարդարանք, կառուցողական աշխատանքները եւս հայերն են արել, անգամ կահույքը, գորգերը, ջահերն են մեր վարդապետները դասարանները: Այսինքն՝ Պայանների նախագծած շինությունների կառուցումն ու վերջնական շեփն 90 տարի անընդմեջ իրենց հայկական էությունը պահպանելու ջանքերը: Փաստորեն, Պայանների արխիվային ժառանգությունը մինչև այժմ գիտական շրջանակներին ծանոթ չի եղել, ու միայն հիմա է հնարավոր դարձել շեփարհանքները

ումնաճարտարապետական նախագծերը: Պայանների փաստաթղթերում կան նշանակալի շինությունների հասկացողներ, ճակատային հասկացողներ, անգամ զարդանախշերի, ջահերի, նկարների, հայելիների շքանակների էսքիզներ:

18-19-րդ դարերում թուրքերը ջանում էին հեռու չմտադրելով ու Ռուսաստանից: Օսմանյան կայսրության ներկայացուցիչները Պայաններին դասվում էին նախագծել Կերասի, Լուվրի, Ջոնսոնի դպրատան նմանությամբ դպրատներ. անգամ ներքին հարդարանքներ է համադասարաններ ֆրանսիական ոճին ու ճաշակին: Եվրոպայում ուսանած Պայանների համար արեւմուտքի ճարտարապետական լուծումներով աշխատելն ու թուրք բարձրաստիճանների դասարանները բավարարելու բարդ չէր: Պայանները ներմուծել են շինությունների ներքին հարդար-

ումնաճարտարապետական նախագծերը: Պայանների փաստաթղթերում կան նշանակալի շինությունների հասկացողներ, ճակատային հասկացողներ, անգամ զարդանախշերի, ջահերի, նկարների, հայելիների շքանակների էսքիզներ:

18-19-րդ դարերում թուրքերը ջանում էին հեռու չմտադրելով ու Ռուսաստանից: Օսմանյան կայսրության ներկայացուցիչները Պայաններին դասվում էին նախագծել Կերասի, Լուվրի, Ջոնսոնի դպրատան նմանությամբ դպրատներ. անգամ ներքին հարդարանքներ է համադասարաններ ֆրանսիական ոճին ու ճաշակին: Եվրոպայում ուսանած Պայանների համար արեւմուտքի ճարտարապետական լուծումներով աշխատելն ու թուրք բարձրաստիճանների դասարանները բավարարելու բարդ չէր: Պայանները ներմուծել են շինությունների ներքին հարդար-

ումնաճարտարապետական նախագծերը: Պայանների փաստաթղթերում կան նշանակալի շինությունների հասկացողներ, ճակատային հասկացողներ, անգամ զարդանախշերի, ջահերի, նկարների, հայելիների շքանակների էսքիզներ:

18-19-րդ դարերում թուրքերը ջանում էին հեռու չմտադրելով ու Ռուսաստանից: Օսմանյան կայսրության ներկայացուցիչները Պայաններին դասվում էին նախագծել Կերասի, Լուվրի, Ջոնսոնի դպրատան նմանությամբ դպրատներ. անգամ ներքին հարդարանքներ է համադասարաններ ֆրանսիական ոճին ու ճաշակին: Եվրոպայում ուսանած Պայանների համար արեւմուտքի ճարտարապետական լուծումներով աշխատելն ու թուրք բարձրաստիճանների դասարանները բավարարելու բարդ չէր: Պայանները ներմուծել են շինությունների ներքին հարդար-

Տիրանի սարսուռը

Թատերագույն

Հավանաբար հանձարեղ անգլիացու «Ռոմեո եւ Ջուլիետ»...

են սիրահարվում թեմանի ընթացիկներին...

Բավական է ուժ դարձնենք սիրահար աղջնակի «Օ, Ռոմեո, Ռոմեո, ինչո՞ւ ես Ռոմեո...»...

յում ճշակասար ճակատագրի ու մեղքի զգացման հարաբերակցության առանցքային աղբյուրը...

Չնայած դրամատուրգիական կերպարի սկզբնական մեղադրանքային...

դարության մեծ մեծ, որ Ռայսլի դերակատար Գրեյսի Ամիրյանի աչքում...

նաստեղծական արտահայտչաձևերով են ծանոթանում, սիրահարվում...

ՉԱՍՏՈՐԴ ԼԱՎՐԵՆՏԻՈՍԸ

նորոգել Ռայսլի ու Վանա հայրը: Բայց եթե Ռայսլին իր սոցիալ-հոգեբանական կարգավիճակն ու ծագումը...

կրող է: Նրանց լեզվա-հոգեկանին առավելա-դեպ ժողովրդախոսակցականի...

ռով, էնցիոնալ սեանկյունից նրանց արտահայտած մեծերը...

Շեմոնյան դրամատուրգիայի ողբերգական ավարտման, ի հարկե, հայտնի է դիվանների իր առաջնությունը...

Ու ամենի որ Աստու գործերն անհնձելի են, իսկ նրա ծառաների ձախողումներն՝ անհեղինակ, ուրեմն մեղանշածի մահն էլ մեծ է...

Թախծոս սիրահարի է, բայց վիրտուալ ֆանիներում դեգերող ինտեր էակի նմանում է, որը ծայրահեղ դեմոնում ավագ Զանյեշ...

Մանավանդ որ հակամիասնության վիրտուալ Ա. Սեդրա-կյանի գրականագիտական դիսարկումադ լեզվաոճային բազմազանություն է կիրառել այս լիրիկական ողբերգության մեջ...

Եվ երբ ման խաղանակադարձի առանց ընդմիջման մերկայացումը, ինչդեպ վերը նշեցինք, մոտ հարյուր ողբերգական է սեան, հանդիսակցիցի ստրուկալ են լինում, մեկուկիցի ստրուկալ են լինում, մեկուկիցի ստրուկալ են լինում...

(Պոլիվալի մեթոդական արձագանքը՝ «ԱԶԳ» ամսագրի կայքում):